

Nr 81.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 maj 1910 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till kostnader för vissa laga skiften inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län.

(1:a A.)

I en till Riksdagen den 4 april 1910 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling remitterad proposition, nr 162, har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att från det under nionde hufvudtiteln bland ordinarie anslag uppförda förslagsanslaget till skiften och afvittringar må under innevarande år enligt i statsrådsprotokollet angifna grunder af Kungl. Maj:t anvisas bidrag till ersättande af kostnaderna för laga skiftena i byarna Parakka-vaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län.

Till stöd för denna framställning har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Vid underdånig föredragning den 14 sistlidna januari af frågan om reglerandet för år 1911 af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel erinrade jag, bland annat, hurusom Riksdagen år 1909 dels beslutat, att anslaget till skiften och afvittringar, hvilket hittills varit i riksstaten uppfördt såsom reservationsanslag, skulle från och med innevarande år uppföras såsom förslagsanslag till oförändradt belopp, dels ock medgifvit,

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 8 Saml. 39 Häft. (Nr 81—84).

att från samma anslag finge enligt vissa i statsverkspropositionen närmare angifna grunder af Kungl. Maj:t beviljas bidrag till gäldandet af kostnaderna för sådana laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar, som därefter kunde vara afslutade och fastställda. Jag anhöll tillika, att, därest pågående utredning rörande väckt fråga om statsbidrag till bestridande af kostnader för laga skiften i de tre byar i orten, där dylika skiften redan blifvit fastställda, skulle därtill gifva anledning, senare få göra framställning om sådant bidrags utverkande.

Jag anhåller nu att få till behandling upptaga frågan om statsbidrag till gäldande af kostnaderna för omförmälda, redan fastställda skiften.

Beträffande dessa skiften, hvilka afsett de i Juckasjärvi socken belägna byarna Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara, inhämtas af de i ärendet utaf landtmäteristyrelsen meddelade upplysningar följande.

Laga skiftena i Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara. Laga skiftet i Parakkavaara, som börjades den 28 november 1903 och afslutades den 4 februari 1908 samt fastställdes den 3 juni 1908, omfattade 1,725 hektar inrösningsjord (däraf åker 29 hektar, äng 1,407 hektar och odlingsmark 289 hektar), 18,622 hektar afrösningsjord och 1,349 hektar impedimenter eller tillhoppa 21,696 hektar, som fördelades på 52 ägolotter om sammanlagdt $5 \frac{23}{32}$ mantal, och utgjorde kostnaderna för detta skifte:

till förrättningsmannen	kronor 36,822: —
lösen för delägarnas exemplar af kartor	» 1,793: —
till jägmästare för uppräknig af skogstillgången ...	» 6,542: —
» gode män	» 1,710: —
	<hr/>
	Summa kronor 46,867: —
hvertill komma likvider	» 101,177: —
samt kostnader för handtlangning	» 8,083: —

Ståndskogslikviden, som erlagts in natura, ingår i ofvan nämnda likvidsumma med ett belopp af 54,812 kronor, hvaremot i denna likvidsumma i de följande uppgifterna det belopp, som erhållits af statsmedel såsom utflyttningsbidrag, ej inräknats i likvidsumman.

Laga skiftet i Junosuando Masugnsby, som börjades den 9 juni 1903 och afslutades den 5 oktober 1906 samt fastställdes den 28 december 1906, omfattade 1,223 hektar inrösningsjord (däraf åker 13

hektar, äng 914 hektar och odlingsmark 296 hektar), 8,783 hektar af rösningsjord och 445 hektar impedimenter eller tillhopa 10,451 hektar, som fördelades på 36 ägolotter om sammanlagdt $2\frac{25}{32}$ mantal, och utgjorde kostnaderna för skiftet:

till förrättningsmannen	kronor	23,831: —
» jägmästare för uppräknig af ståndskogen	»	5,000: —
» gode männen	»	1,175: —
	Summa kronor	30,006: —

hvertill komma dels likvider	»	25,842: —
i hvilket belopp den in natura erlagda ståndskogslikviden ingår med 15,167 kronor,		
dels ock kostnader för handtlangning	»	5,427: —

Laga skiftet i Svappavaara, hvilket börjades den 30 mars 1900 och afslutades den 26 april 1906 samt fastställdes den 8 oktober 1906, omfattade 2,302 hektar inrösningsjord (däraf åker 15 hektar, äng 1,904 hektar och odlingsmark 383 hektar), 28,735 hektar afrösningsjord och 1,781 hektar impedimenter eller tillhopa 32,818 hektar, som fördelades på 73 ägolotter om sammanlagdt $4\frac{29}{64}$ mantal, utgörande kostnaderna för skiftet:

till förrättningsmannen	kronor	69,523: —
» jägmästare för uppräknig af ståndskogen	»	10,878: —
» gode män	»	2,252: —
	Summa kronor	82,653: —

hvertill komma		
dels likvider	»	111,853: —
dels kostnader för handtlangning, enligt approximativ beräkning uppgående till	»	20,000: —

I sistnämnda likvidsumma, 111,853 kronor, ingår ståndskogslikvid, som utgjorts in natura, med 88,356 kronor.

Redan i de framställningar, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län den 28 december 1903 och den 7 juni 1904 gjorts rörande statsbidrag till laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar och om hvilka anmälan gjorts till statsrådsprotokollet

Framställningar af Kungl. Maj:ts befallningshafvande om statsbidrag till laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar.

öfver jordbruksärenden dels den 27 mars 1907 af dåvarande departementschefen dels ock den 23 april 1909 af mig, gjordes hemställan om statsbidrag till samtliga laga skiften i nämnda båda socknar, således jämväl till de då redan påbörjade skiftena i nu ifrågavarande tre byar.

Vid anmälan den 27 mars 1907 af berörda framställningar erinrade departementschefen till en början, hurusom Kungl. Maj:t enligt särskilda beslut under den senare hälften af det gångna århundradet dels beträffande vissa socknar i Norrbottens, Västerbottens och Kopparbergs län medgifvit, att till befordrande af jordens uppdelning på de särskilda brukningsdelarna skiften mellan delägarna i de olika skifteslagen finge ske i samband med afvittringen, dels beviljat byar och skifteslag inom Karl Gustafs och Neder Torneå socknar till åstadkommande af skiften ett efter halfva skifteskostnaden beräknadt statsbidrag, äfvensom att afvittringen inom Juckasjärvi och Karesuando socknar dåmera framskridit så långt, att man inom kort borde kunna emotse dess afslutande.

Vidare framhöll departementschefen, att vid afvittringen inom sistnämnda socknar någon fördelning af jorden mellan de särskilda brukningsdelarna inom de af afvittringen omfattade samfälligheterna icke ägt rum. Laga skiften inom ifrågavarande socknar vore således att förvänta i stor utsträckning och hade redan begärts samt delvis äfven fullbordats inom en del byar inom Juckasjärvi socken. Till följd af jordens i stort sedt jämförelsevis ringa värde och de stora vidder, som i anledning däraf tilldelats de olika samfälligheterna, ställde sig emellertid dylika förrättningar i dessa trakter, därest de skulle utföras efter samma grunder som i öfriga delar af riket, synnerligen kostsamma.

Sedan föredragande departementschefen därefter anført, hurusom Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sin förstnämnda framställning beräknat totala skifteskostnaden till i rundt tal för Juckasjärvi socken 962,000 kronor och för Karesuando socken 472,000 kronor, under det att sammanlagda taxeringsvärdena för år 1905 uppgått till i Juckasjärvi taxeringsdistrikt för jordbruksfastighet 753,300 kronor och för annan fastighet 31,700 kronor eller tillhopa 785,000 kronor samt i Karesuando taxeringsdistrikt för jordbruksfastighet 68,700 kronor och för annan fastighet 3,300 kronor eller tillhopa 72,000 kronor, redogjorde föredraganden för de skäl, som legat till grund för Kungl. Maj:ts befallningshafvandes framställningar.

Dessa hade hufvudsakligen varit följande.

Inom en del andra socknar i länet hade visserligen äfven kostna-

dena för jordens skiftande varit ansenliga, men de hade dock, om än ofta med svårighet, kunnat utgöras med tillhjälp af delägarnas inkomst från den dem vid skiftena tilldelade skogen, hvarå de efter dessas avslutande erhållit utstämpling, särskildt för uttagande på en gång af öfvermogna och mer eller mindre skadade träd. En dylik tillgång stode emellertid alldeles icke eller endast i ringa mån jordägarna inom Juckasjärvi och Karesuando socknar till buds, enär dessa socknar till större delen vore belägna ofvan eller i närheten af barrskogsgränsen och den skog, som växte där, i allmänhet vore af fjällskogsnatur, kort och kvistig samt följaktligen föga lämplig för förädling och export. Därtill komme, att värdet af den bättre skogen, som kunde finna afnämare, vore nedsatt på grund af de dryga kostnaderna för transporten till de aflägsna sågverken vid kusten.

Hemmansägarna i Juckasjärvi hade visserligen en allmänningssfond, som vid 1903 års utgång utgjorde i rundt tal 112,000 kronor, men dess afkastning försloge ej på långt när att tillgodose ens de ändamål för hvilka den enligt fastställt reglemente vore afsedd.

Jordbruket, som i dessa trakter, där på grund af den höga latituden korn och potatis endast i obetydlig omfattning utgjorde föremål för odling, vore i det närmaste liktydigt med boskapskötsel, befunne sig ännu mycket lågt. Foderväxtskörden hade dittills varit grundad på beredning af vallar genom uppluckring och öfvergödsling af jorden i närheten af bostäderna samt på mer eller mindre aflägsna slättermyrar och naturliga ängslägenheter. Åtgärderna för höjandet af dessas afkastning hade i allmänhet inskränkt sig till primitiva anstalter för öfersihingar och mindre sjösänkningar, hvilka företag ännu kräde tid och arbete, innan varaktig foderafkastning från dem vore att påräkna. Hufvudnäringarna inom dessa socknar hade ursprungligen och intill ganska sen tid varit renskötsel, djurfångst och fiske, och endast efter hand, sedan befolkningen alltmer börjat öfvergå till bofast lefnadssätt, hade jordbruket så småningom vunnit insteg. I saknad af kommunikationer hade befolkningen varit afstängd från någon allmänare och lifligare beröring med jordbrukarna vid kusten och från möjligheten att tillgodogöra sig dessas något större erfarenhet och insikter i denna näring. Komme så härtill små ekonomiska tillgångar och samäganderättsförhållanden, borde det ej väcka någon förundran, att jordbruket stode på en efterblifven standpunkt. Denna näring saknade dock ingalunda förutsättningar för utveckling, ty förefintligheten af stora arealer vid afvittringen bland impedimenter upptagna myrar, om hvilkas använd-

barhet för odling man under de senaste åren kommit till insikt, samt tillgång på naturliga ängslägenheter lämnade möjlighet för en idog och sparsam befolkning; flera gånger så talrik som den nuvarande, att här finna sin nödortfuga utkomst. En viktig förutsättning för jordbrukets utveckling vore emellertid, att hvarje jordägare skulle känna sig tryggad i besittningen af den torfva, på hvilken han ville nedlägga arbete och kostnader. I den mån insikten om de fördelar, såväl i detta som i andra hänseenden, laga skiften medförde, vunne insteg hos befolkningen, vore det också att förvänta, att dylika förrättningar jämväl i dessa trakter i allt större omfattning skulle komma till stånd.

Slutligen hade Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, att affärsspekulationen endast i mycket ringa utsträckning sökt göra jordförvärf inom ifrågavarande trakter. I Juckasjärvi socken innehades tillhopa 1 ¹⁷/₇₂ mantal, omfattande 9 brukningsdelar, af sågverksbolag samt 1 ¹⁵/₃₂ mantal med 15 brukningsdelar i grufspekulativt syfte.

Af den sålunda lämnade redogörelsen hade Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett framgå, att invånarna i Juckasjärvi och Karesuando socknar i allmänhet icke förmådde bära de med ett allmännare skiftande af jorden förenade kostnader.

Den omständigheten, att dessa kostnader ställde sig så höga, finge framför allt ej alstra en förmodan, att den till odling använda eller tjänliga marken vore sämre än på andra ställen inom länet, eller att ett på boskapsskötsel baserad jordbruk här skulle sakna förutsättningar, utau anledningen till de höga kostnaderna måste sökas uti det förhållande, att stora delar af de byarna tilldelade eller för dem föreslagna områdena utgjordes af alldeles ofruktbar mark och rena fjäll eller fjällliknande områden, hvilket förorsakat de stora ytvidderna. Som emellertid dessa impedimenter ofta hvart för sig vore af mindre omfattning och äfven ofta låge så blandade med skogsmarken och ängslägenheterna samt den i ett eller annat afseende till odling tjänliga marken, att de icke kunde därifrån särskiljas och undantagas från skifte, och denna omständighet således måste betraktas som ett naturförhållande, torde häri ytterligare kunna anses ligga en särskild anledning för beredande af statsbidrag. Som alla mot våra laga skiften svarande skiften inom angränsande trakter i Finland gäldades af statsmedel, och laga skiften inom samtliga socknar i den svenska Tornedalen med undantag af Juckasjärvi och Karesuando till hufvudsaklig del kommit till utförande på statens bekostnad, torde det knappast kunna väcka förvåning, att befolkningen i sistnämnda socknar ansåge sig kunna hysa berättigade anspråk på statens mellankomst uti ifrågavarande hänseende.

De af Kungl. Maj:ts befallningshafvande gjorda framställningarna, i hvad de afsågo underlättande af då ej påbörjade skiften i Juckasjärvi och Karesuando, samt den beträffande denna fråga sedermera förebragta utredningen föranledde, bland annat, utfärdande af lagen den 5 juni 1909, innefattande vissa bestämmelser angående laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar (Sv. förfs. nr 53 sid. 8). Genom denna lag åstadkoms en väsentlig inskränkning i omfattningen af den mark, som vid laga skiften uti ifrågavarande socknar skulle få mellan skiftesdelägarna fördelas. Såsom en följd häraf kommer en afsevärd nedsättning i skifteskostnaderna att uppstå. Ofvanberörda framställningar hafva vidare framkallat det förut af mig omnämnda, af 1909 års Riksdag efter därom framställd nådig proposition af den 23 april 1909 (nr 226) fattade beslut, att från anslaget till skiften och afvittringar finge enligt de grunder, som funnes angifna i det uti nämnda proposition åberopade statsrådsprotokoll öfver jordbruksärenden för den 23 april 1909, af Kungl. Maj:t beviljas bidrag till gäldandet af kostnaderna för sådana laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar, som därefter kunde varda avslutade och fastställda. Enligt hvad sistberörda statsrådsprotokoll utvisar äro de grunder, enligt hvilka omförmälda bidrag skola utgå, att bidraget beräknas efter 1 krona för hvarje hektar inrösningsjord och 75 öre för hvarje hektar annan mark, som ingår i skiftet, att bidragssumman skall fördelas mellan delägarna efter samma grund som skifteskostnaderna, samt att bidrag icke skall utgå till bolag eller sådan enskild ägare eller innehafvare af i skiftet ingående fastighet, hvilken icke är mantalsskrifven inom socknen.

*Redan vidtagna
åtgärder i an-
ledning af
Kungl. Maj:ts
befallningshaf-
vandes fram-
ställningar.*

Sedan Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förenämnda framställningar gjorts, hafva byamännen i Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara i särskilda underdåniga skrifter sökt, att dem måtte beredas statsbidrag till kostnaderna för de redan fastställda laga skiftena i dessa byar, i hvilket afseende begärts, för Parakkavaara 25,000 kronor, för Junosuando Masugnsby 12,000 kronor och för Svappavaara 30,000 kronor. Till stöd för dessa ansökningar hafva vederbörande byamän i hufvudsak anfört, att de saknade förmåga bära de bördor och utgifter, som genom skiftena pålagts dem, att gäldandet af de kostnader, med hvilka anstånd icke beviljats dem, föranledt skuldsättning till stor omfattning, samt att, om den af dem äskade hjälpen från statens sida uteblefve, en del af sökandena måste för skifteskostnadernas skull till konkurs afträda sina tillgångar samt de öfriga blifva så nedtyngda af skulder, att de blefve utan förmåga att genom odlings- och andra arbeten draga den nytta af jordens skiftande, som eljest stode att vinna.

*Ansökningar
af byamännen
i Parakka-
vaara, Mas-
ugnsbyn och
Svappavaara.*

Parakkavaara byamän hafva särskildt framhållit denna bys aflägsna läge och brist på fiskevatten samt saknad af någon som helst landsväg äfvensom uppgifvit, att de under skiftets fortgång till gäldande af utgifter för detsamma och särskildt förrättningsmannens arfvode, som handräckningsvis uttagits, måst dels inteckna skatteägorna i byn för sammanlagdt omkring 25,000 kronor, dels ock mot säkerhet af borgen, som den ene delägaren iklädt sig för den andre, upplåna medel i banker och hos enskilda.

Delägarna i Junosuando Masugnsby hafva uppgifvit, att de erhållit anstånd med erläggandet af en del utaf arvodet till förrättningsmannen.

*Kungl. Maj:ts
befallningshafvande
s yttrande.*

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i anledning af ifrågavarande ansökningar hänvisat till sin framställning den 7 juni 1904, i hvilken föreslagits, att de byar, inom hvilka laga skifte redan företagits, då Kungl. Maj:t meddelade beslut i anledning af samma framställning, skulle, i den mån arvodet till förrättningsmännen ej redan guldits, vara berättigade till statsbidrag till skifteskostnaderna i likhet med öfriga byar inom socknarna.

Erinras må, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande vid afgifvande af berörda framställning antagit, att beslut i ämnet skulle komma att meddelas så tidigt, att statsbidrag kunde utbetalas redan under år 1905.

I nu förevarande ärende har Kungl. Maj:ts befallningshafvande insändt yttrande af vederbörande länsmän, utvisande, att af byamännen i Junosuando Masugnsby tolf kunde betecknas såsom fullkomligt medellösa och sjutton borde räknas till mindre bemedlade, samt att Svappavaara byamän i allmänhet befunno sig i dålig ekonomisk ställning.

*Landtmäteri-
styrelsen den
16 december
1909.*

Efter nådig remiss har landtmäteristyrelsen den 16 december 1909 afgifvit underdånigt utlåtande öfver de underdåniga ansökningarna och därvid anfört, bland annat, följande.

Styrelsen ansåge, att delägarna i Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara så mycket mindre borde lämnas utan statsbidrag i förevarande afseende, som deras skifteskostnader ställt sig väsentligt högre än motsvarande kostnader i skifteslag uti samma ort, som hädanefter komme att undergå laga skifte. Genom lagen den 5 juni 1909 angående laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar hade nämligen skiftenas omfång begränsats till inrösningsjorden och en del af skogsmarken, så att inom Juckasjärvi socken i skifte ej finge intagas mer än hälften och inom Karesuando högst en tredjedel af skifteslagets hela areal. Det voro uppenbart, att skifteskostnaden härigenom blefve betydligt nedbringad. Sedan Kungl. Maj:t

den 22 oktober 1909 dels fastställt ny aflöningsstat för landtmäteristaten i orterna att gälla från och med den 1 januari 1910, och med anledning därpå från samma dag komme att tillämpas ny, med en tredjedel nedsatt landtmäteritaxa, dels ock funnit godt förordna om rikets indelning i landtmäteridistrikt, hvarigenom förrättningsmännens resekostnader högst väsentligt torde komma att nedbringas, vore det påtagligt, att genom dessa åtgärder kostnaden i allmänhet för skifte, som hädaneftre komme till stånd, blefve afsevärdt nedbringad. Härtill bidroge äfven de förändrade grunder rörande markens affattning, hvarom föreskrift meddelats uti Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för landtmäteristyrelsen och rikets landtmätare den 22 oktober 1909.

Styrelsen tvekade icke att i underdånighet tillstyrka, att statsbidrag till skifteskostnadernas gäldande äfven måtte komma delägarna uti ifrågavarande byar till godo.

Beträffande frågan i hvad mån dylikt bidrag borde utgå, syntes den omständigheten, att de utförda laga skiftena enligt lag måst omfattas all skifteslagets mark och verkstälts mot arfvode enligt hittills gällande taxa, tala för, att ifrågavarande skifteslag borde beredas något högre statsbidrag, än som enligt beslut vid 1909 års riksdag bestämts till blifvande, med afsevärdt mindre kostnader förenade laga skiften. Ett statsbidrag med hälften af de direkta skifteskostnadernas belopp kunde anses såsom skäligt, helst de för blifvande skiften bestämda statsbidragen fastslagits under beräkning, att de skulle motsvara hälften af delägarnas direkta skifteskostnader.

Utan afseende å att vissa hemman ägdes af bolag eller inom kommunen ej mantalsskrifna personer, skulle statsbidragets belopp efter sistnämnda grund blifva:

för Parakkavaara by om $5 \frac{23}{32}$ mantal	kronor 23,433:—
„ Junosuando Masugnsby om $2 \frac{25}{32}$ mantal	„ 15,003:—
„ Svappavaara by om $4 \frac{29}{64}$ mantal	„ 41,327:—
	<hr/>
	Summa kronor 79,763:—

Om statsbidrag till skifteskostnader i dessa byar däremot beräknades enligt 1909 års Riksdags beslut rörande statsbidrag till blifvande laga skiften efter 1 krona per hektar för inrösningsjord och 75 öre per hektar för annan mark, blefve beloppen af dylika bidrag, likaledes utan frånräknande af hemman, som ägdes af bolag eller utom socknen mantalsskrifna personer:

för Parakkavaara by om $5 \frac{23}{32}$ mantal	kronor 16,703:—
„ Junosuando Masugnsby om $2 \frac{25}{32}$ mantal	„ 8,144:—
„ Svappavaara by om $4 \frac{29}{64}$ mantal	„ 25,189:—
	<hr/>
	Summa kronor 50,036:—

Till hvilket belopp det ifrågasatta statsbidraget än blefve bestämdt, borde fördelningen däraf lämpligen ske efter samma grund, som af 1909 års Riksdag bestämts i afseende å statsbidrag för blifvande laga skiften. Denna grund innebure beträffande ifrågavarande tre byar, inom hvilka skifteskostnaderna fördelats efter mantal, att statsbidraget till hvarje by skulle fördelas efter delägarnas hemmantal med frånräknande af de hemman, som ägdes af bolag eller utom socknen mantalsskrifna fastighetsägare.

Enligt hvad styrelsen inhämtat, ägdes följande hemmantal och arealer af inrösningsjord och annan mark af staten, bolag eller utom socknen mantalsskrifna personer, nämligen inom:

Parakkavaara by:

	$\frac{57}{64}$ mantal,	
inrösningsjord		254 hektar,
annan mark		2,971 „ ,

Junosuando Masugnsby:

	$\frac{19}{64}$ mantal,	
inrösningsjord		119 hektar,
annan mark		650 „ ,

Svappavaara by:

	$\frac{215}{256}$ mantal,	
inrösningsjord		382 hektar,
annan mark		5,209 „ .

Med afdrag af nyssnämnda hemmantal från de ofvan för hela byarna uppgifna, blefve alltså de hemmantal, för hvilka statsbidrag borde beräknas utgå:

inom Parakkavaara by	$4 \frac{53}{64}$ mantal,
„ Junosuando Masugnsby	$2 \frac{31}{64}$ „ ,
„ Svappavaara by	$3 \frac{157}{256}$ „ .

Därest statsbidrag komme att beviljas till hälften af de direkta skifteskostnadernas belopp, belöpte af ofvan för hela byarna i sådant hänseende uppgifna belopp för:

4	$\frac{53}{64}$	mantal inom	Parakkavaara by	kronor	19,784: —
2	$\frac{31}{64}$	„	Junosuando Masugnsby	„	13,402: —
3	$\frac{157}{256}$	„	Svappavaara by	„	33,533: —
Summa kronor					66,719: —

I händelse däremot statsbidraget bestämdes att utgå efter samma grund, som af 1909 års Riksdag beslutats i afseende å de laga skiften, hvilka hädanefter komme att verkställas, belöpte af ofvan enligt denna grund för hela byarna angifna belopp på:

4	$\frac{53}{64}$	mantal inom	Parakkavaara by	kronor	14,102: —
2	$\frac{31}{64}$	„	Junosuando Masugnsby	„	7,275: —
3	$\frac{157}{256}$	„	Svappavaara by	„	20,439: —
Summa kronor					41,816: —

Af den nu lämnade redogörelsen framginge, att statsbidrag enligt sist angifna grund blefve väsentligt mindre än hälften af de direkta skifteskostnaderna för ifrågavarande byar. Väl syntes den af Riksdagen redan fastslagna grunden för bestämmandet af beloppet af statsbidrag till gäldande af kostnader för blifvande laga skiften lämpligen böra tjäna till utgångspunkt äfven för bestämmandet af nu ifrågasatta statsbidrag. Men då å ena sidan bidrag enligt denna grund oförändrad, på af styrelsen ofvan anförda skäl, torde blifva för lågt, under det att å andra sidan bidrag med hälften af de direkta skifteskostnadernas belopp möjligen kunde anses något för högt, hade styrelsen företagit ytterligare undersökningar och beräkningar. Därvid hade styrelsen utgått från, att Riksdagen med sitt beslut år 1909 afsett att bereda delägarna uti blifvande laga skiften statsbidrag till hälften af de direkta skifteskostnaderna. Dessas fulla belopp hade därvid med hänsyn till den med en tredjedel nedsatta arfvodestaxa, som före 1909 års slut väntades utkomma, beräknats till 2 kronor för inrösningsjord och 1 krona 50 öre för annan mark. Som den taxa, hvarefter arfvodena för redan afslutade skiften skulle gäldas, vore fentio procent högre än den taxa, som hädanefter komme att tillämpas, borde de efter sist berörda taxa beräknade arfvodesbelopp höjas med fentio procent för att komma i proportion till de efter den äldre taxan beräknade beloppen. De fulla arfvodesbeloppen enligt den äldre taxan skulle sålunda enligt denna beräkning hafva utgjort 3 kronor för hvarje hektar inrösningsjord och 2 kronor 25 öre för hvarje hektar annan mark. Om statsbidrag beviljades till hälften af dessa belopp, utginge detsamma med 1 krona 50

öre för hvarje hektar inrösningsjord samt 1 krona 12 öre för hvarje hektar annan mark. Statens uppoffring för ändamålet skulle i dylikt fall blifva 62,724 kronor.

Om ett statsbidrag å tillhopa 66,719 kronor kunde anses något för högt, torde detsamma gälla äfven i afseende å sist angifna belopp å 62,724 kronor. Styrelsen, som därför ansett någon ytterligare ned-sättning böra ifrågakomma, hade vid öfvervägande af frågan om statsbidragets storlek funnit det vara skäligt, att en förhöjning gjordes med endast en tredjedel i stället för hälften af de utaf Riksdagen fastslagna belopp för statsbidrag till blifvande laga skiften uti ifrågavarande trakter.

Enligt denna grund blefve statsbidraget för:

4	$\frac{53}{64}$	mantal inom Parakkavaara by.....	kronor 18,803: —
2	$\frac{31}{64}$	„ „ Junosuando Masugnsby	„ 9,700: —
3	$\frac{157}{256}$	„ „ Svappavaara by.....	„ 27,252: —
			Summa kronor 55,755: —

På grund af hvad sålunda anförts hemställde styrelsen, att statsbidrag till kostnaderna för de fullbordade laga skiftena uti Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara bestämdes att utgå med 18,803 kronor till skiftesdelägare i Parakkavaara, 9,700 kronor till delägare i Junosuando Masugnsby och 27,252 kronor till delägare i Svappavaara, att mellan vederbörande skiftesdelägare efter mantal fördelas.

*Ansökn. af
W. G. Thisell.*

Efter det landtmäteristyrelsens berörda utlåtande afgifvits har ingenjören W. G:son Thisell, som enligt i ärendet tillgängliga utdrag ur handlingarna rörande laga skiftet i Svappavaara vid detta skiftes förrättande ägt $\frac{1}{8}$ mantal i nämnda by, i underdånighet sökt, att sådant statsbidrag, hvarom i ärendet vore fråga, måtte beredas honom, oaktadt han icke under skiftets gång varit mantalsskrifven inom Juckasjärvi, och har Thisell till stöd för denna begäran anført, bland annat, att han, efter att år 1900 hafva förvärfvat nämnda fastighet för att i Svappavaara hafva en egen gård att bruka och bebo, ägnat sin hufvudsakliga tid och sysselsättning åt hemmanets skötsel samt därå nedlagt mycket arbete och stora kostnader, men, då aktiebolaget Svappavaara Malmfält år 1908 sålde sina grufvor till staten, tvingats att låta sin fastighet ingå i köpet, därvid han erhållit samma köpeskilling, som han själf erlagt, och således icke haft någon vinst af hemmanet, hvarjämte Thisell uppgifvit, att större jordareal, än landtmäteristyrelsen beräknat,

under skiftet i Svappavaara ägts af bolag och utom socknen mantalsskrifna enskilda personer.

Statskontoret har, efter nådig remiss, den 8 mars 1910 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid förklarar sig, i likhet med landtmästeristyrelsen, anse billigheten kräfva, att byamännen i Parakkaavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara, hvilka icke kunde blifva delaktiga af det statsbidrag, 1909 års Riksdag beviljat för laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar, likväl måtte undfå bidrag af allmänna medel till sina dryga skifteskostnader, hvarjämte statskontoret vidare anfört följande.

*Statskontoret
den 8 mars
1910.*

Då laga skiftena i nämnda byar för delägarna medfört väsentligt högre kostnader än som, till följd af den numera ändrade lagstiftningen, förhållandet komme att blifva vid hädanefter uti ifrågavarande socknar inträffande laga skiften, syntes ej något vara att erinra mot landtmästeristyrelsens förslag, att statsunderstödet måtte i dessa fall beräknas efter något högre grunder än som fastställdes för det af 1909 års Riksdag beviljade statsbidrag, eller för hvarje hektar inrösningsjord 1 krona 33 öre i stället för 1 krona samt för hvarje hektar annan mark 1 krona i stället för 75 öre.

Statskontoret delade vidare landtmästeristyrelsens mening därom, att icke heller i nu föreliggande fall bidrag borde utgå till bolag eller sådan enskild ägare eller innehafvare af i skiftet ingående fastighet, hvilken icke vore mantalsskrifven inom socknen. Statskontoret kunde därför icke tillstyrka Thisells i ärendet gjorda ansökning. Om det emellertid befunnes, att, såsom af Thisell uppgifvits, statsbidrag af landtmästeristyrelsen beräknats för vissa andra utom Juckasjärvi mantalsskrifna ägare till hemmansdelar i Svappavaara, torde rättelse häri böra ägas rum. Om man icke i detta fall fasthölle vid ifrågavarande villkor, skulle det utan tvifvel blifva svårt att tillämpa detsamma vid blifvande laga skiften i ofvannämnda socknar.

Då anslaget till skiften och afvittringar från och med år 1910 förvandlats till förslagsanslag, mötte ej hinder för, att det statsbidrag, som nu kunde varda beviljadt, anvisades att utgå från detta förslagsanslag. Vid föredragning den 23 april 1909 inför Kungl. Maj:t af förslaget om statsbidrag till laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar hade vederbörande departementschef yttrat, att de besparingar, som kunde komma att finnas å anslaget vid 1909 års slut, torde, under förutsättning, att anslaget förvandlades till förslagsanslag, böra öfverföras till fonden för reserverade medel. Om man emellertid ville und-

vika den brist å förslagsanslaget för år 1910, som i sådant fall skulle uppkomma, i händelse nu föreliggande framställning bifölles, torde man med nyssnämnda besparingar böra förfara på samma sätt som skedde, när anslaget till telegrafverket med 1903 års ingång förändrades från reservations- till förslagsanslag, nämligen så att den vid 1909 års slut å anslaget till skiften och afvittringar befintliga behållning, 88,441 kronor 35 öre, öfverfördes såsom tillgång å anslaget för år 1910, hvarefter det öfverskott, som vid sistnämnda års slut kunde förefinnas å anslaget, behandlades på samma sätt som andra öfverskott å förslagsanslag; och hade statskontoret för afsikt att vid rikshufvudbokens upprättande så förfara, därest ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskrefve.

*Departements-
chefens yt-
rande.*

Lika med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag föreliggande, af byamännen i Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara gjorda ansökningar om statsbidrag till kostnaderna för de samma byar öfvergångna laga skiften böra af statsmakterna behjärtas. I olikhet mot samtliga öfriga byar inom Juckasjärvi och Karesuando socknar hafva nu ifrågavarande tre byar redan undergått fastställda laga skiften. Dessa tre byar äro således de enda byar inom orten, hvilka ej kunna komma i åtnjutande af det år 1909 beviljade bidraget till skifteskostnadernas bestridande. Helt visst är det med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att invånarna i nämnda tre byar icke förvägras enahanda hjälp från statens sida, som kommer att lämnas öfriga ägare och innehafvare af jord inom samma socken till lindrande af deras skifteskostnader, i synnerhet som behofvet af hjälp i nu förevarande fall uppenbarligen är lika stort om ej större än i närliggande byar, hvilka komma att skiftas enligt nu gällande bestämmelser och varda delaktiga af det utaf Riksdagen år 1909 beslutade statsbidrag. Den omständighet, att skifte uti ifrågavarande tre byar kommit till stånd omedelbart efter afvittringens afslutande och innan från statens sida hunnit vidtagas de åtgärder, som på grund af ortens säregna naturförhållanden erfordrades för att behörigen lösa frågan om ordnandet af den efter afvittringen erforderliga skiftesdelningen, bör icke billigtvis föranleda, att delägarna i dessa byar skola lämnas utan understöd.

Beträffande beloppet af ifrågavarande bidrag anser jag mig böra biträda det af landtmäteristyrelsen framställda och af statskontoret tillstyrkta förslag, att statsbidraget beräknas till 1 krona 33 öre för hvarje hektar inrösningsjord och 1 krona för hvarje hektar annan mark.

I fråga om de grunder, efter hvilka statsbidraget skulle, frånsedt dess belopp, komma att utgå, lärer anledning ej föreligga att frångå

de principer, som uttalats i Kungl. Maj:ts af Riksdagen år 1909 godkända förslag med afseende å beviljandet af bidrag till kostnaderna för ännu ej afslutade laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar.

I nu förevarande fall kan visserligen förekomma, att vid tiden för bidragets utgifvande inträdt ändrade förhållanden beträffande ägande- eller åborätten inom skifteslagen mot dem, som varit rådande vid afslutandet af skiftet. Då emellertid tvifvel ej lärer kunna råda därom, att å vederbörande hemmansdel belöpande bidrag skall tillkomma den, som vid sistnämnda tidpunkt var delägare i skifteslaget, såvida ej nye ägaren visar sig vara innehafvare af den förres rätt, torde det ej vara erforderligt att meddela särskilda bestämmelser rörande bidragets utbetalande för de fall, då sådana ändringar i ägande- eller besittningsrätten inträffat.

De grunder, efter hvilka statsbidraget skulle komma att utgå, skulle alltså blifva:

Sammanfattning af grunderna.

1:o) att bidraget beräknas efter 1 krona 33 öre för hvarje hektar inrösningsjord och 1 krona för hvarje hektar annan mark, som ingått i skiftet, med den inskränkning, som föranledes af bestämmelsen under 3:o) här nedan,

2:o) att bidragssumman fördelas mellan delägarna efter mantal, och

3:o) att bidrag icke utgår till bolag eller sådan enskild ägare eller innehafvare af i skiftet ingående fastighet, hvilken icke blifvit mantals-skrifven inom socknen.

Kostnadsberäkning.

Med ledning af den utredning, landtmäteristyrelsen framlagt i sitt utlåtande, torde den kostnad för statsverket, som skulle föranledas af ett bifall till hvad jag sålunda föreslagit, kunna beräknas till omkring 56,000 kronor. Något särskildt anslag för detta ändamål synes emellertid icke erfordras, enär nu ifrågavarande bidrag i likhet med de af 1909 års Riksdag godkända, lämpligen synas kunna utgå från förslagsanslaget till skiften och afvittringar. Emellertid lärer Riksdagens tillstånd böra inhämtas för anslaget användande till dylikt ändamål. Vidare synes det lämpligt att förfara i öfverensstämmelse med den af statskontoret i dess utlåtande uttalade mening i detta ämne, eller så, att den vid 1909 års slut å anslaget till skiften och afvittringar befintliga behållning öfverföres såsom tillgång å anslaget för år 1910, hvarefter det öfverskott, som vid 1910 års slut kan förefinnas å anslaget, behandlas på samma sätt som andra öfverskott å förslagsanslag.

Såsom jag vid underdånig föredragning den 14 januari 1910 af frågan om reglerandet af hufvudtitelns utgifter för år 1911 jämväl erinrat,

hafva under en följd af år från nu ifrågavarande anslag utgått vissa belopp såsom aflöningsfyllnad åt afvittringslandtmätare. Frågan om anslaget användande för sistnämnda ändamål jämväl under följande år torde jag inom den närmaste tiden få tillfälle anmäla för Kungl. Maj:t.»

Utskottet.

Med anledning af därom i proposition den 23 april 1909 af Kungl. Maj:t gjord framställning medgaf nästlidna års Riksdag (Riksdagens skrifvelse den 24 maj 1909, nr 209) — jämte det att det under nionde hufvudtiteln bland ordinarie anslagen uppförda reservationsanslaget till skiften och afvittringar förändrades till förslagsanslag — att från nämnda anslag finge, bland annat, enligt i statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för berörda dag angifna grunder af Kungl. Maj:t beviljas bidrag till gäldandet af kostnaderna för sådana laga skiften i Juckasjärvi socken, som därefter kunde varda avslutade och fastställda. Grunderna enligt hvilka sådant bidrag sålunda skulle utgå, voro, att bidraget skulle beräknas efter 1 krona för hvarje hektar inrösningsjord och 75 öre för hvarje hektar annan mark, som inginge i skiftet, att bidragssumman skulle fördelas mellan delägarna i skiftet efter samma grund som skifteskostnaderna, samt att bidrag icke skulle utgå till bolag eller sådan enskild ägare eller innehafvare af i skiftet ingående fastighet, hvilken icke vore mantalsskrifven inom socknen. Vid bestämmandet af storleken af bidragen beräknades, att de skulle motsvara hälften af delägarnas direkta skifteskostnader.

Af det vid nu förevarande proposition fogade statsrådsprotokollet framgår, att byarna Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappa-vaara i Juckasjärvi socken, i olikhet med samtliga öfriga byar inom socknen, redan undergått fastställda laga skiften vid den tid, då Riksdagen fattade sitt förenämnda beslut. På grund häraf äro dessa tre byar uteslutna från den lättnad i skifteskostnaderna, som 1909 års Riksdag medgaf för socknen i öfrigt.

I likhet med departementschefen finner utskottet, särskildt med afseende å hvad i statsrådsprotokollet upplysts om byamännens i ifrågavarande byar ekonomiska ställning, rättvisa och billighet fordra, att invånarne i nämnda tre byar icke förvägras enahanda hjälp från statens sida, som kommer att lämnas öfriga ägare och innehafvare af jord inom samma socken till lindrande af deras skifteskostnader. På det emellertid för de tre byarnas i fråga vidkommande dessa kostnader skola blifva gäldade af statsmedel till lika del som för socknen i öfrigt, måste statsbidraget beräknas efter högre belopp för hvarje i skiftet ingående hektar mark än som af förra årets Riksdag för därefter avslutade och fast-

ställda skiften bestämdes. Kostnaderna för skiftena i de tre byarna hafva nämligen varit väsentligt högre än de kostnader blifvande skiften i socknen komma att draga, beroende förnämligast därpå att efter skiftenas fastställande dels skiftenas omfång i socknen begränsats, genom lag af den 5 juni 1909, till inrösningsjorden och en del af skogsmarken, så att i skifte ej får intagas mer än hälften af skifteslagets hela areal, dels ock landtmäterikostnaderna sänkts till följd af omorganisationen af och löneregleringen för landtmäteristaten i orterna och den i sammanhang härmed vidtagna nedsättningen i landtmäteritaxan med ungefär en tredjedel. Med hänsyn till nämnda förhållanden har statsbidraget till ifrågakvarande byar af Kungl. Maj:t beräknats efter ett i förhållande till statsbidraget för blifvande skiften med en tredjedel förhöjdt belopp. Beträffande de grunder i öfrigt, efter hvilka statsbidraget skulle komma att utgå, har ej ifrågasatts någon ändring i hvad som för blifvande skiften gäller, hvadan alltså dessa grunder skulle blifva:

1:o) att bidraget beräknas efter 1 krona 33 öre för hvarje hektar inrösningsjord och 1 krona för hvarje hektar annan mark, som ingått i skiftet, med den inskränkning, som föranledes af bestämmelsen under 3:o) här nedan,

2:o) att bidragssumman fördelas mellan delägarna efter mantal, och

3:o) att bidrag icke utgår till bolag eller sådan enskild ägare eller innehafvare af i skiftet ingående fastighet, hvilken icke blifvit mantals-skrifven inom socknen.

Det sammanlagda beloppet, hvartill statsbidragen till kostnaderna för skiftena i de tre ifrågakvarande byarna skulle uppgå, har af departementschefen beräknats till 56,000 kronor. Då emellertid anslaget till skiften och afvittringar, hvarifrån statsbidragen skulle utgå, från och med innevarande år är i riksstaten, såsom ofvan nämnts, uppfördt som förslagsanslag samt afsevärda reservationer å anslaget från föregående år finnas, har förevarande fråga icke behöft föranleda någon förändring af anslaget.

Åberopande hvad ofvan anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågakvarande proposition, må medgifva att från det under nionde hufvudtiteln bland ordinarie anslag uppförda förslagsanslaget till skiften och afvittringar må under innevarande år enligt ofvan angifna grunder af Kungl.

Maj:t anvisas bidrag till ersättande af kostnaderna för laga skiftena i byarna Parakkavaara, Junosuando Masugnsby och Svappavaara inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län.

Stockholm den 6 maj 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.
